

י"ד בתמוז, תשע"ט, 17.7.2019

גיליון מס' 668

פרשת פנחס

גזירת הגורל או שבידינו הדבר?

מאת דוד כהן, משואות יצחק

פרשתנו פותחת בסיפור מעשה הקנאות של פנחס. מיד עם תום הסיפור הקב"ה מצווה, שוב, "שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם" (א,ב). בפעם השנייה בספר במדבר משה מצטווה לספור את בני ישראל, אמנם בהפרש של כמה פרשות בודדות בתורה, אך כנראה שלפחות שלושים ושמונה שנים מבדילות בין שתי הספירות. הספירה הראשונה בתחילת הספר מתקיימת לפני העזיבה של הר סיני, וממילא לפני חטא המרגלים. הספירה בפרשתנו מתקיימת ערב הכניסה לארץ.

אם נשווה את שני המפקדים, נגלה שרוב השבטים שמרו על יציבות מספרית. היוצאים מן הכלל הם שבט מנשה שגדל מאד, ושבט שמעון שהצטמק בצורה קיצונית. אם בפרשת במדבר השבט מנה חמישים ותשעה אלף ושלוש מאות יוצאי צבא, הרי שבפרשת פנחס נותרו עשרים ושניים אלף ומאתיים.

חז"ל ממהרים לשייך את הירידה הדרמטית במספרים למגפה שפקדה את העם בעקבות פרשיית בנות מדין, ואומרים שכל המתים במגפה, עשרים וארבעה אלף במספר, היו משבט שמעון. יש בכך הגיון מסוים, שהרי נשיא שבט שמעון היה לא אחר מזמרי בן סלוא, ממובילי החוטאים בפרשה.

אין ספק שהירידה הדרסטית במספר המתפקדים בבני שמעון מעידה על טראומה (מגפת בנות מדין או אירוע אחר), ובכך בני שמעון הופכים מהשבט השלישי בגודלו לשבט הקטן ביותר. מה קרה שדווקא בני שמעון נכשלו בחטא זה?

אם נחזור אחורה בזמן לספר בראשית ואל אבי השבט – שמעון, נזכר בפרשת דינה בשכם, כאשר שמעון ולוי הורגים את כל בני העיר שכם כנקמה על אונס דינה אחותם. "ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרב ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר" (בראשית לד,כה). תגובת יעקב "ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישב הארץ" (בראשית לד,ל). ואמירתם של שמעון ולוי "הכזונה יעשה את אחותנו"?! (בראשית לד,לא).

יעקב זכר את המעשה וכאשר בירך את כל בניו סמוך לפטירתו אמר "שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרתיהם. בסדום אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי כי באפם הרגו איש ובצנצנעם עקרו שור ארוך אפם כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" (בראשית מט,ה-ז), אין ספק שזו לא ברכה שאליה היינו מייחלים לו אנו שמעון ולוי.

מרגע זה דרכיהם ההיסטורית של שמעון ולוי נפרדו. בני שבט לוי, בזכות מעשיהם הולכים מחיל אל חיל. "וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בֵּת לְוִי" (שמות ב,א), וכן, אמנם בנסיבות מצערות, "וַיַּעֲמַד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לָהּ אֵלֵי וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו כָּל בְּנֵי לְוִי (שמות לב,כו), בני לוי שוב לוקחים את חרבותיהם, אך בניגוד לפרשת דינה, עושים כמצוות משה.

לעומת זאת, בני שמעון לוקחים מוטיב אחר מתוך פרשת דינה, "הַקְּזוּנָה יַעֲשֶׂה אֶת אַחֲוָתָנוּ", אך למרבה הצער, נכשלים בעוון זה.

בני לוי לא מתייאשים ומחליטים לתקן, בני שמעון אולי לא.

ללמדנו שגורלנו בידנו בלבד, ואנו אחראים למעשינו. כמו ששבט לוי הוכיח שאפשר לשנות את "ברכת" אביהם, ושמעיהם הם הקובעים, כך כל אחד מאיתנו. אין אנו יכולים לתרץ את חולשותינו בגורל שנקבע מראש, ובוודאי שאין אנו יכולים לסמוך בצורה עיוורת על ברכה שמישהו מאבותינו קיבל.

אין אנו יודעים אם בני שבט שמעון בחרו לעשות רע, או שסבלו מדימוי עצמי נמוך בעקבות קללת יעקב אבינו. מה שבטוח הוא ששבט לוי בחרו בדרך אחרת וצלח להם.

אולי מטרת התורה בפרשיות אלה היא ללמדנו בדיוק את המסר הזה.

דוד כהן, חבר משואות יצחק בן 63, נשוי לנחמי, אבא לשתי בנות ושני בנים. סבא לנכדים רבים ומקסימים. למד בישיבת הר-עציון, בעל תואר ראשון בפסיכולוגיה ופילוסופיה יהודית, תואר שני בניהול משאבי אנוש. עוסק בשנים האחרונות בעיקר בניהול משאבי אנוש. מנחה מיוזמים בחו"ל ולומד עכשיו בקורס למורי דרך.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il